kapuose Nr.35 (sidabrinė) ir Nr.40 (žalvarinė). Abi jos tordiruotos, su kabliuku ir kilpele galuose. Kapuose Nr.34 ir Nr.40 rasta po dvi ilgakojes segės su lieta užkaba (kape Nr.40 viena segė sidabrinė, kitos segės žalvarinės). Kape Nr.41 aptikta tik viena žalvarinė segė. Moterų kapuose surasta pavienių gintaro karolių-amuletų (Nr.40 ir Nr.41 po du prie antkaklės ir segės). Kape Nr.34 mirusiosios delne rasta penkiolikos karolių apvara. Moterų kapuose žiedai įvijiniai. Kapo Nr.34 žiedas pinta priekine dalimi, viela apvyniotais galais.

Ištirti kapai datuojami V a. pabaiga - VI a. Kapinynas skiriamas Nemuno žemupio kultūrinei grupei. Laidojimo papročiuose ir įkapėse jaučiama Rytų ir Vidurio Europos didžiojo tautų kraustymosi laikotarpio įtaka.

Valdemaras Šimėnas

Rubokų kapinyno tyrinėjimai 1994 metais

Rubokų kapinynas (Šilutės r.) žinomas iš senesnės archeologinės literatūros. Ypač didelio atgarsio susilaukė kapinyne rastas sidabrinis geriamojo rago apkalas bei žalvarinė ilgakojė zoomorfinė segė. 1899 ir 1901 m. kapinyną tyrinėjo A.Bezzenbergeris. Čia jis ištyrė 51 kapą. Mirusieji laidoti nedeginti. Aptikti akmenų vainikų fragmentai, žirgų kaulai, V-VIII a. įkapės. Tyrinėjimų rezultatai XX a. pradžioje buvo skelbti spaudoje (Prussia, H.22, 1909, S.148-193).

Rubokų kapinynas yra 1,05 km į Š nuo kelio Juknaičiai-Tatamiškiai, 700 m į R nuo Vileikių evangelikų kapinių IV, 650 m į R nuo kelio Vileikiai-Šilutė, 200 m į ŠV nuo A.Lebedžio sodybos, miške.

Kapinynas nebuvo įtrauktas į kultūros paminklų sąrašus, nes konkreti jo vieta nebuvo žinoma. Nebėra ir Rubokų kaimo. Artimiausias kaimas - Vileikiai. Pokario metais ne kartą bandyta šio kapinyno ieškoti, tačiau nesėkmingai. Kadangi A.Bezzenbergeris savo straipsnyje paskelbė labai schematizuotą planelį ir jame nurodė kapinyno vietą, buvo pabandyta palyginti smulkius XIX a. pabaigos ir naujus kariškus žemėlapius. Pagal

juos nustatyta, kad šiuo metu gerokai pasikeitė kraštovaizdis, upeliai kanalizuoti, anksčiau buvę laukai apaugę mišku, kaimai išnykę. Tačiau vietomis išlikęs senųjų kelių tinklas padėjo surasti kapinyno vietą. Išliko labai būdinga kapinyno R dalyje esanti kelių sankryža. Dabar kapinyno teritorija apaugusi lapuočių mišku, R pusėje už keliuko po karo sodintas pušynas. Netoli kapinyno gyvenantis miškininkas Andrius Lebedys ir iš Švedijos bei Vokietijos atvažiavę broliai Otto ir Herbert Galiai papasakojo, kad prieš pat karą toje vietoje kasinėjęs vietos istorijos mokytojas, o jie, kaip mokiniai, dalyvavę kasinėjimuose. Be to, jie nurodė miškelyje esantį 1,5 m aukščio ir 120 m ilgio pylimą, kurį esą vadinę Švedų pylimu. Tiksliai nurodyti kasinėjimų vietos jie negalėjo. Apie šiuos prieš karą vykdytus kasinėjimus jokių duomenų neišliko.

Po karo Vileikių miškelyje buvo dislokuotas rusų kariuomenės priešlėktuvinės gynybos dalinys, stovėjo lokatoriai, įrengtas požeminis komandinis punktas, pats miškelis buvo aptvertas spygliuota viela. Tik išvedus rusų kariuomenę, kapinyno teritorija tapo prieinama lankytojams, todėl nenuostabu, kad ankstesnėms ekspedicijoms surasti kapinyno nepavyko.

Pagrindinis 1994 m. tyrinėjimų uždavinys buvo patikrinti, ar tikrai pagal žemėlapius nustatytoje teritorijoje yra kapų. Tyrinėjimams buvo pasirinkta tarp keliukų esanti smėlio kopa. V jos atšlaitėje matėsi kažkokio 25 m ilgio ir apie 2 m pločio perkasimo žymės. Aišku, kad tai ne A.Bezzenbergerio perkasa. Šalia jos mažiau medžiais apaugusioje vietoje buvo iškasta 2 m pločio ir 35 m ilgio išpjova. Nuėmus velėną, atsidengė 50 cm storio švaraus smėlio sluoksnis. Tik giliau pasirodė pirminis žemės paviršius, kurį nukasus 80 cm gylyje pradėjo aiškėti 3 kapų duobių kontūrai. Taigi kapinynas vėlesniais laikais buvo užpustytas smėliu. Kadangi visiškai atsidengė tik vieno kapo kontūras, o kitų dviejų kapų pasirodė tik galai, tai buvo atidengtas tik tas vienas kapas. Kapo duobė stačiakampio, užapvalintais kampais formos, 190x70 cm dydžio. Ji užpildyta maišytu smėliu su nedideliu tamsesnės žemės priemaišų kiekiu. Duobė orientuota ŠR-PV kryptimi. Duobės dugne žymiai daugiau degėsių. Dugnas plokščias. Įkapės negausios: juosmens srityje rastas peiliukas ir yla. Kaulai neišliko, todėl neaišku, kur buvo kapo galvūgalis.

Pagal įkapes ištirtą kapą datuoti tiksliau neįmanoma. Aišku, kad surastas

tas pats archeologijos mokslui svarbus viduriniojo geležies amžiaus Rubokų kapinynas.

Aurelijus Škimelis

Varsėdžių senkapių (Šilalės r.) žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai 1994 metais

1994 m. LKPC atliko žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Varsėdžių senkapiuose I (AR 1051) ir senkapiuose II (IP 2621/A) (Šilalės r.).

Varsėdžių senkapiuose I įvairių archeologinių dirbinių buvo randama jau šio amžiaus pirmoje pusėje. 1993 m. senkapius tyrinėjo LKPC (žr. ATL 1992 ir 1993 metais. V., 1994. P.145-149). 1994 m. ištirtas dar 52 m^2 plotas, tačiau palaidojimų taip pat neaptikta. Todėl manoma, kad čia tikrai yra buvę pilkapiai, kurie šiuo metu jau sunaikinti.

Varsėdžių senkapiuose II pirmiausia su metalo detektoriumi buvo žvalgyta P.Patlabos ir S.Stanio aruose. Arimo paviršiuje ir iki 10 cm gylyje surinkti išsimėtę gausūs radiniai. Pastebėta, kad radiniai koncentruojasi nedidelėje teritorijoje kalvos PV šlaite. Tai 21 žalvarinis žiedas ar jų fragmentai, 37 apyrankių fragmentai, 4 kalavijų buoželės, kalavijo dalis su išlikusiu žalvariniu skersiniu, 14 segių ar jų fragmentai, 4 svareliai, 6 smeigtukų fragmentai, pentino dalis, apvali sukniedyta dėželė, 5 sagtelės ir apkalėliai, 19 žvangučių ir jų fragmentų, geležinių kalavijų geležčių fragmentų, du miniatiūriniai pentiniai kirveliai, balnakilpė, 3 strėlių antgaliai, 2 peilių fragmentai, žąslų fragmentas, 3 žiestos keramikos šukės, 4 balto metalo karoliukai, žalvarinė vytinė antkaklė ir 3 tokios antkaklės fragmentai, kitokių geležinių ir žalvarinių dirbinių fragmentų, susilydžiusių žalvariukų. Į V nuo 1993 m. kastų perkasų atidengtame plote (23 m^2) aptikti 6 vėlyvojo geležies amžiaus kapai.

Kapas Nr.1. Jis suardytas arimo. Radiniai gulėjo apie 25 cm gylyje, armenyje, ant nearto molio pagrindo. Jokia kapo duobė neišsiskyrė. Šalia, truputį giliau, matėsi juodos arimo linijos. Kapo inventorius, matyt, išlikęs